

Avaleht>Teie õigused>Kuriteoohvrid>Hüvitamine>Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt

Luksemburg

Kuidas nõuda kohtumenetluse (kriminaalmenetluse) käigus kuriteo toimepanijalt kahju sisse või nõuda temalt muud moodi hüvitamist/heaastamist ning kellele tuleks selline nõue adresseerida?

Kuriteo toimepanijalt kahju sissenõudmiseks on mitu võimalust.

Selleks et kriminaalkohus saaks teha otsuse hüvitise kohta, peab kannatanu esitama kriminaalmenetluses kahjuhüvitise saamiseks tsiviilhagi ning nõudma kuriteo toimepanijalt kahju õiglast hüvitamist, kui viimane mõistetakse süüdi. Kannatanu ei pea kohtuistungil osalema. Teda võib esindada advokaat ning ta võib esitada oma nõude kirjalikult enne kohtuistungit.

Lisaks on 12. märtsi 1984. aasta seaduses, mis käsitleb teatavatele kehavigastusi saanud kuriteoohvritele hüvitise maksmist, sätestatud teatud kuriteoohvrite õigus saada hüvitist riigieelarvest. See on ohvri jaoks oluline meede juhul, kui kuriteo toimepanijat ei ole tuvastatud või kui kuriteo toimepanija on tuvastatud, kuid teda ei ole võimalik leida, või kui kuriteo toimepanija on maksejõuetu. Sellisel juhul peab kuriteoohver esitama hüvitisnõude justiitsministrile, kes teeb selle kohta otsuse kuue kuu jooksul.

Riik maksab hüvitist ainult siis, kui ohver ei saa reaalselt ja piisavat hüvitist muust allikast (*nt kuriteo toimepanijalt, sotsiaalkindlustus- või isikukindlustusskeemist*).

Kui riik maksab kuriteoohvrile hüvitist, võib viimane ikkagi nõuda kahjuhüvitist, esitades kriminaalmenetluses tsiviilhagi, ning nõuda kuriteo toimepanijalt täiendavat summat, kui ohver leiab, et hüvitis ei ole piisav. Sellisel juhul peab kannatanu teatama kohtule, et riigile on esitatud hüvitisnõue või et riigilt on saadud hüvitist.

Millises kriminaalmenetluse etapis peaksin ma oma nõude esitama?

Kannatanul on õigus esitada kriminaalmenetluses kahjuhüvitise saamiseks tsiviilhagi, teatades eeluurimiskohtunikule kirjalikult oma soovist nõuda tsiviilhagejana väidetavalt kantud kahju eest hüvitist. Hüvitisnõude võib esitada menetluse mis tahes etapis. Kannatanu võib esitada nõude ka kohtuistungil ajal.

Samas tuleb meeles pidada, et kui kannatanu otsustab esitada kahjuhüvitise saamiseks tsiviilhagi enne kohtuistungit, ei saa teda enam tunnistajana ära kuulata.

Kui kannatanu ei nõua kahju hüvitamist kriminaalmenetluses või ei esita ühtegi hüvitisnõuet, ei saa kriminaalkohus automaatselt tema kasuks hüvitist välja mõista.

Kannatanu, kes ei esita kahjuhüvitise saamiseks tsiviilhagi kriminaalmenetluse ajal, ei kaota siiski õigust saada hüvitist. Ta võib esitada kuriteo toimepanija vastu hagi tsiviilkohtusse, tingimusel et seda tehakse tsiviilkohtumenetluses kohaldatava aegumistähtaja jooksul ning et on tõendatud, et asjaomase teoga tekitati tsiviilkahju.

Justiitsministrile saab hüvitisnõude esitada enne kriminaalmenetluses otsuse tegemist. Lisaks tuleb hüvitisnõue esitada kahe aasta jooksul pärast kuriteo toimepanemise kuupäeva. Kui kuriteo toimepanijale esitatakse süüdistus ja kannatanu esitab kriminaalmenetluses kahjuhüvitise saamiseks tsiviilhagi, pikendatakse nõude esitamise tähtaega ning see lõpeb kaks aastat pärast kriminaalmenetluses lõpliku otsuse tegemist. Kui kannatanu ei esita kriminaalmenetluses tsiviilhagi ning kriminaalmenetluses tehtud kohtuotsus muutub lõplikuks, võib ta esitada hagi tsiviilkohtule, et saada otsus hüvitise kohta. Sellisel juhul pikendatakse tähtaega ning see lõpeb kaks aastat pärast hüvitise kohta tehtud kohtuotsuse lõplikuks muutumist. Kui kannatanu on aga alaealine, hakkab aegumistähtaeg kulgema kuupäevast, mil ta saab täiskasvanuks, kui tegemist on kriminaalkorras karistatava teoga või Luksemburgi kriminaalseadustiku artiklites 372, 373, 375 (*seksuaalne väärkohtlemine ja vägistamine*), 3822 ja 3822 (*inimkaubandus*), 400, 401a, 402, 403 või 405 (*tahtlik tapmine, mida ei liigitata mõrvaks, ja tahtlik kehavigastuste tekitamine*) sätestatud karistatava teoga.

Mida võin ma oma nõudes taotleda ja kuidas nõue vormistada (kas tuleb märkida kogusumma ja/või täpsustada konkreetne kahju, saamata jäänud tulud ja intressid)?

Kriminaalmenetluses peab kannatanu esitama hüvitisnõude, mis sisaldab tema täpseid nõudmisi, kohtuistungil ajal kas kirjalikult või suuliselt, kuigi kirjaliku nõude võib esitada ka enne kohtuistungit. Igal juhul peab kannatanu esitama tõendid (arstitõend, arved jne) saadud kehavigastuse kohta. Tegelikult kuulab kohus kohtuistungil ajal esmalt ära tunnistajad ja kuriteo väidetava toimepanija, enne kui kannatanu saab esitada kahjuhüvitise saamiseks tsiviilhagi. Siis teatab kannatanu või teda esindav advokaat, et ta esitab kahjuhüvitise saamiseks tsiviilhagi, ning esitab kohtule, prokurörile ja menetluse pooltele dokumendi oma täpsete nõudmistega. Kannatanu ei pea kohtuistungil osalema ning teda võib esindada advokaat.

Hüvitisnõude võib esitada vabas vormis ning selles tuleb nimetada tekitatud kahju (kehavigastus / majanduslik ja/või moraalne kahju) koos täpsete summadega. Kui kahju suurus ei ole võimalik kindlaks määrata või summa ei ole veel teada, esitatakse selle suurus „hinnangulisena“.

Enamasti mõistab kannatanule kahjuhüvitise makstava summa süüdistatava süüdimõistmise korral välja kuriteo toimepanija üle kohut mõistev kohus.

Hüvitisega kaetakse järgmised kuriteoohvri kantud kahjud ja kulud:

varaline (mittepsühholoogiline) kahju:

vigastuste ravikulud (ravi – ambulatoorne ja haiglaravi, taastusravi);

vigastustest tulenevad erivajadused või -kulud (hooldus- ja abiteenused, ajutine ja pidev ravi, pikendatud füsioteraapiline ravi, eluaseme kohandamine, spetsiaalsed abivahendid jne);

püsivad vigastused (nt invaliidsus või püsiv puue);

ravi ajal ja pärast seda saamata jäänud sissetulek (sealhulgas sissetuleku kaotus ja elatise teenimise võime kaotus või elatusvahendite vähenemine jne); ametialaste võimaluste kaotus;

kulud, mis on seotud kahju põhjustanud juhtumi kohtuliku menetlemisega, näiteks õigusabi- ja muud kulud;

varastatud või kahjustatud isiklik vara;

psühholoogiline (moraalne) kahju:

ohvri valu ja kannatused;

elurõõmu kaotus (kui ohver ei saa enam elada sama elu nagu enne kuriteo toimumist);

moonutused (armid, jäsme kaotus vms);

seksuaalkuriteoga tekitatud kahju.

Kohus võib anda eksperdile korralduse arvutada kahju täpne suurus. Seda juhtub sageli, eelkõige raskete kehavigastuste korral.

Sellisel juhul võib kohus määrata hüvitise ettemaksena.

Pärast eksperdiarvamuse saamist tehakse otsus hüvitise maksmise kohta, määrates makstava summa.

Maksimaalne hüvitise summa, mille justiitsminister võib määrata, ei tohi ületada igal aastal suurhertsogi määrusega kehtestatud ülemmäära. 2017. aastal oli see 63 000 eurot. Minister võib samuti määrata hüvitise ettemaksena.

Kas selliste nõuete esitamiseks on olemas erivormid?

Luksemburgi Suurhertsogiriigis hüvitisnõude erivorm puudub.

Nõude võib esitada vabas vormis.

Justiitsministrile esitatav hüvitisnõue peab olema prantsuse, saksa või letseburgi keeles ning selles tuleb märkida kuriteo toimumise kuupäev, koht ja täpne kirjeldus.

Millised tõendid pean ma oma nõude toetuseks esitama?

Kui hüvitisnõue esitatakse asja arutavale kohtule, tuleb esitada kahju hüvitamise nõue ja kahju tõendavad dokumendid (vt allpool konkreetsed näited).

Kui hüvitisnõue esitatakse justiitsministrile, tuleb kirjale nõude toetuseks lisada kuritegu või ohvrile tekitatud kahju tõendavad dokumendid.

Mittetäielik loetelu:

kuriteoteade (protokoll) ärakiri või tõendid, mis toetavad kahjuhüvitise nõudmist kriminaalmenetluses;

kriminaalmenetluses tehtud kohtuotsuse ärakiri ning tsiviilhagi ärakiri (kui see esitati);

otsus hüvitisnõude kohta (näiteks pärast eksperdiarvamuse saamist);

vigastust tõendavad dokumendid: arstitõend, milles on näidatud saadud vigastuse laad, töövõimetuse kestus ja tüsistuste ja püsiva invaliidsuse (kui tekkis) laad;

vigastuste ravikuludid tõendavad dokumendid (ravi, haiglaravi ja ambulatoorne ravi jne);

tõend sotsiaalkindlustuse olemasolu kohta;

tõend sotsiaalkindlustuse kaudu saadud hüvitise kohta;

kindlustuslepingu koopia;

tõend kindlustusandjalt saadud hüvitise kohta;

tõend ravi ajal ja pärast seda saamata jäänud sissetuleku kohta.

Kas mul tuleb nõude esitamise korral tasuda kohtu- või muud kulud?

Kriminaalmenetluses maksab kumbki pool ise oma kohtukulud olenemata kohtumenetluse tulemustest. Samas võib menetluse pool taotleda tasuta õigusabi, kui ta seda vajab. Sellisel juhul katab kulud riik.

Kannatanu võib taotleda ka menetluskulude hüvitamist. Eksperdikulud kannab tavaliselt süüdistatav.

Justiitsministrile hüvitisnõude esitamisega kohtukulud ei kaasne.

Kas mul on võimalik saada enne kohtumenetlust ja/või selle ajal õigusabi? Kas mul on võimalik saada õigusabi ka juhul, kui ma ei ela riigis, kus kohtumenetlus toimub?

Vastavalt Luksemburgi õigusele saab kannatanu taotleda tasuta õigusabi enne menetlust ja/või menetluse ajal, täites asjaomase vormi, mille saab alla laadida Luksemburgi advokatuuri (*Barreau de Luxembourg*) veebisaidilt

<https://www.barreau.lu/le-barreau/assistance-judiciaire/formulaire-d-assistance-judiciaire>. Vormile tuleb lisada dokumendid, mis tõendavad, et kannatanul puuduvad piisavad vahendid oma kaitsekulude katmiseks. Taotlus tuleb saata taotleja elukoha järgse advokatuuri esimehele, kes otsustab tasuta õigusabi andmise üle.

Kõik saavad nõu pidada õigusteavet ja -nõude andvate asutustega. Võite pöörduda õigusteabe talituse poole (*service d'Accueil et d'Information juridique*), et saada tasuta õigusteavet: <https://justice.public.lu/fr/aides-informations/accueil-info-juridique.html>.

Millisel juhul võib kriminaalkohus minu nõude kuriteo toimepanija vastu tagasi lükata või selle üle otsustamisest keelduda?

Kui kannatanu on esitanud hüvitisnõude ja kuriteo toimepanija mõistetakse kriminaalmenetluses õigeks, sest asjaomase teo puhul puudus kuriteokoosseis, otsustab kohus ikkagi, kas kannatanule tekitatud kahju põhjustas süüdistatu tegu. Kui see on nii, siis mõistetakse süüdistatavalt välja kahjuhüvitis. Kui kannatanu aga ei suuda tõendada põhjuslikku seost süüdistatava käitumise ja kannatanule tekitatud kahju vahel, jätab kohus kannatanu nõude rahuldamata.

Kas ma saan sellise otsuse edasi kaevata või kas mul on muid võimalusi nõuda kahju hüvitamist/heastamist?

Kannatanu saab kriminaalkohtu otsuse edasi kaevata.

Lisaks saab ta esitada hüvitisnõude justiitsministrile ning tal on õigus saada hüvitiist, kui kuriteo toimepanija ei mõisteta süüdi, tingimusel et kannatanu on kuriteoohver ning kuriteo toimepanijat ei ole tuvastatud või ta on küll tuvastatud, kuid teda ei ole võimalik leida või ta on maksejõuetu.

Kui kohtumenetlust ei toimu, võib justiitsminister kohtu määratud hüvitise alusel määrata kindla summa ja/või tellida ministeeriumi kulul eksperdiarvamuse, et määrata kindlaks kuriteoohvrile makstava hüvitise suurus.

Juhul kui kohus mõistab mulle välja kahjuhüvitise, siis kuidas saan ma tagada, et kohtuotsus pööratakse kuriteo toimepanija vastu täitmisele, ja millist abi võin ma selle tagamiseks saada?

Kriminaalkohtu ülesanne on kindlaks teha kannatanule tekitatud kahju suurus, kuid ta ei tegele määratud kahjuhüvitise ja viiviste maksmise tagamisega.

Kui on tehtud lõplik kohtuotsus, peab kannatanu ise astuma samme kahjuhüvitise ja võimalike viiviste kuriteo toimepanijalt kättesaamise tagamiseks.

Sageli tegeleb kahjuhüvitise sissenõudmisega kannatanu advokaat – esmalt leebemate vahenditega, võttes ühendust süüdimõistetuga advokaadiga, seejärel pöördudes kohtuotsuse täitmiseks kohtutäituri poole.

Kui kohus mõistab süüdistatava süüdi ja määrab talle tingimisi karistuse koos kohustusega maksta hüvitiist, kontrollib kohtuotsuste täitmise eest vastutav vanemprokurör, kas süüdimõistetud kurjategija täidab oma kohustust.

Viimati uuendatud: 19/03/2019

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.